

טעימות הדף היומי

עם הרב אברהם משה הלוי רוט

לחצות והוספות: a0527652027@gmail.com

שיעורי "טעימות" מיועדים ללומדי הדף היומי המבקשים להעשיר את הלימוד עם "נושא מעניין לקחת הביתה". הם כוללים נושאים לדיון, פולמוסים, חיזוקים, לקחים, קושיות, הקשרים לפרשת השבוע והמועדים, ועוד ועוד. מטרת השיעורים לעודד שיח תורני גם לאחר שהלימוד הסתיים. בבית או בעבודה, עם האשה או הילדים, בשבתך בביתך ובלכתך בדרך.

השיעורים נמסרים באולפני "קול הלשון" וניתן לצפות בהם באתר, או להקשיב בטלפון 03-6171111 ולהקיש ברצף (משמאל לימין): # 41670658 *

לתגובות והארות, ולקבלת הגליון בקביעות: a0527652027@gmail.com
הפקת הגליונות כרוכה בהוצאת משאבים רבים של עריכה וגרפיקה, ניתן להשתתף בעלויות ובזכויות!

זווית אישית | מדוע שינה רבי דוד פוברסקי את הסיפור הקבוע?

בבחרתי למדתי בישיבת פונבז' בצילו של רבינו דוד פוברסקי זצ"ל. פעמים רבות היה רבי דוד זי"ע מספר את המעשה על החפץ חיים שלעת זקנותו עלה כמה ימים לפני ראש השנה לדבר לפני בני הישיבה בראדיון על התשובה, וכה היו דבריו "הלא מהי תשובה? חרטה על העבר, וקבלה על העתיד, וא"כ, הרי אפשר להתחרט על העבר, ולקבל על העתיד, והכל יבוא על מקומו בשלום, ומה כל החרדה? זהו דבר קל עד למאד..." כך אמר החפץ חיים, ובני הישיבה שהיו אמונים על ההתעוררות המוסרית הגדולה לגודל התביעה על התשובה, השתוממו על הדיבורים הללו, ופנו אל רבי נפתלי טרופ זצ"ל שיבאר להם כוונת החפץ חיים, עלה רבי נפתלי ואמר: נכון אמנם שבשביל תשובה די להגיע לידי חרטה, אבל "חרטה!" שהחרטה תהא "חרטה!" שהקבלה תהא "קבלה!" וכך חזר כמה פעמים בהתרגשות גדולה: שהחרטה תהא חרטה! שהקבלה תהא קבלה! ונרעשו בני הישיבה להבין שאע"פ שבאמת התשובה היא ע"י דברים פשוטים, אך באמת צריך לעבוד קשה כדי להגיע לאותם 'דברים' פשוטים'...

כך היה מספר רבינו דוד זי"ע פעמים רבות, והיה מתעורר מזה כמה צריך להתחזק בעניין התשובה שהקבלה תהא קבלה והחרטה תהא חרטה. [עד שהליצינים היו מחקים את ההגייה הרוסית הכבדה שלו: "חרטה – אבער חרטה! קבלה – אבער קבלה!"]

והנה בשנה האחרונה לחייו של הגר"ד, זכיתי להסתופף בביתו עם קבוצת תלמידים, והוא חזר וסיפר לנו את המעשה עם החפץ חיים, אך לא המשיך להוסיף את דבריו הנוקבים של רבי נפתלי טרופ, רק סיפר את דברי החפץ חיים והוסיף ואמר 'למה החפץ חיים אמר כך – כי הוא היה אז קודם פטירתו, וראה איך שהשנים חולפות, הבחורים מתבגרים, והדורות משתנים, וכבר צריך לדבר בשפה רכה יותר, דיבורים נעימים יותר, ולכן הראה להם שבאמת אין הדבר קשה כל כך, בסך הכל חרטה על העבר וקבלה על העתיד...'

השקפה | התשובה – דבר קל!

הגמרא מבארת את טעמו של רבי עקיבא שחייבי כריתות לוקים, שכיון שאם הם יעשו תשובה יתכפר להם עונש הכרת, אז אף על פי שעדיין לא עשו תשובה כבר לא פסיקא מילתא שיקבלו כרת שהרי הם יכולים לעשות תשובה.

יש פה מקום להרגיש כמה התשובה קלה. אילו התשובה הייתה דבר קשה מאוד, שכמעט לא שייך לעשות אותה כפי שסוברים רבים בטעות, אז קשה לומר שנחייב אותו מלקות בגלל האפשרות הרחוקה שהוא יצליח לעשות תשובה ולהינצל מן הכרת.

אנו לומדים מכאן שתשובה היא דבר קל להשגה, ולכן אין טעם לפטור אותו ממלקות בגלל הכרת, שהרי בוודאי יעשה תשובה ויפטר מהכרת.

ואכן, דעת הרמב"ן שהפסוק "לא בשמים היא ולא מעבר לים..." כי קרוב אליך הדבר מאד בפך ובלבבך לעשותו" מתייחס למצוות התשובה שהיא קלה להשגה, בפך ובלבבך לעשותו.

כך גם מצאנו במסכת קידושין שהמקדש אישה על מנת שאני צדיק גמור, אפילו אם הוא רשע גמור, הרי היא ספק מקודשת שמה הרהר תשובה בלבו.

ראיתי בשיחותיו של המשגיח רבינו שלמה וולבה נ"ע [משנים קדמוניות, שנרשמו על ידי דודי זקני רבי חיים אהרון שקלר זצ"ל וזכיתי להוציאם לאור בקונטרס "אז אמר שלמה"] שדקדק שלא כתוב שמה "חשב" תשובה בליבו, כי לחשוב תשובה, גם הרשעים חושבים, שהרי הרשעים כל ימיהם מלאים חרטות, אמנם "הרהור תשובה" הכוונה היא ל"ציור בלב" שמתעורר ומצייר בליבו את התשובה, ואז כבר נחשב צדיק גמור.

אמר לו כך: **אתה צודק, באמת אינך בסדר שנתת לתלמידים לשמש את אביך, נו, אז תאמר וידוי, חרטה וקבלה לעתיד, ותחזור למסירת השיעורים... וכי אינך מאמין בכוח התשובה?!**

זו היתה חכמתו של החפץ חיים, כל האנשים התווכחו עמו שאיננו אשם וכו' ולא עלה בידם כלום, אדרבה, בזה רק התחזק בדעתו שהוא אשם, אבל החפץ חיים הסכים עמו, אלא אמר לו שאפשר לשוב בתשובה... ובזה התנחם...

שוב ראיתי עיקר הסיפור בספר תולדות רבי ברוך בער, ושם נוסף שלאחר שנים עוד היה הגרב"ב מלקה את עצמו על הנ"ל, והיה מתעודד מדברי החפץ חיים. ופעם אחת באמצע ראש השנה אמר רבי ברוך בער לאחר מתלמידיו **'היום באמצע שמונה עשרה החפץ חיים הציל אותי...'** והיינו שבעומדו לפני קונו הוא נזכר ב'חטאו' ונתמלא בושה, אבל נאחז בדברי החפץ חיים אודות התשובה והתחזק בהם...

היצר הרע מנסה להשכיח מאתנו עד כמה התשובה היא נעימה ומועילה, תועלתה והצלחתה עצומה וזמינה.

העמקה | מדוע העוסקים במצוות הכנסת כלה אינם פטורים מתלמוד תורה?

הגמרא מביאה ברייתא שרבי עקיבא שאל את רבן גמליאל בדיני בא על אחות אביו שהיא אחות אמו כאשר הלכו לאטיליז של עימאום לקנות בהמה לחתונה של בנו רבן גמליאל.

וצריך להבין, הרי יש דין שהעוסק במצווה פטור מן המצווה, ולדעת הריטב"א בסוכה אין זה רק פטור אלא זה איסור לעסוק בעוד מצוות כשהוא עוסק במצווה אחרת, והנה הם היו עסוקים בהכנת החתונה והם פטורים מקריאת שמע ומלתת צדקה כדין שושבינים וכל בני חופה פטורים מכל המצוות [על כל פנים לפי דעת הרבה מהראשונים בסוכה כז, ב] אז מדוע הם מדברים דברי תורה.

כעין זה מצאנו בגמרא בברכות בדף טז שרבי אמי ורב אסי היו עסוקים לקשור את החופה של רבי אלעזר, אמר להם רבי אלעזר, החתן, עד שאתם מתעסקים בקשירת החופה אני אלך ללמוד קצת ואשמע מה אומרים בבית המדרש ואחזור ואגיד לכם שגם אתם תרוויחו, הוא הלך ושמע ברייתא שאומרים לפני רבי יוחנן, חזר ואמר להם, אמרו לו: אילו לא באנו אלא לשמוע דבר זה דיינו.

גם שם זה פלא, שהרי הם עסוקים במצווה והם פטורים מכל המצוות, שהרי הם עכשיו באמצע לבנות חופה ולשמח חתן וכלה אז למה הם עסקו בדברי תורה.

אני חושב שרואים מכאן יסוד גדול: כשם שמצוות "תלמוד

קבוצת התלמידים שהסתופפה סביב רבי דוד נרעשה מאד, מעולם לא הציג רבי דוד את הסיפור כך, תמיד היה מוסיף את דברי רבי נפתלי ומרעיש על גודל התביעה המוסרית לתשובה אמיתית. והנה, לפתע הוא 'משנה את הסגנון' ו'מסכים' עם החפץ חיים, שאכן התשובה אינה כל כך קשה...

לדאבוננו, באותה שנה הבנו את כוונתו – רבי דוד נטל כל חמודות שבעולם והלך לו, והתברר לנו שבדיוק כפי שהסביר לנו על החפץ חיים שקודם פטירתו רצה לדבר דיבורים יותר נעימים עבור הדורות הבאים, כך גם הוא עצמו קודם פטירתו דיבר אתנו את אותם דיבורי חיזוק ועידוד, "לא נפלאה היא ממך... כי קרוב אליך הדבר מאד..."

סיפור | איך "הציל" החפץ חיים את רבי ברוך בער

רבינו ברוך בער ליבוביץ זי"ע היה מאד קשור לאבא שלו, ר' שמואל דוד, אשר גידל אותו במסירות גדולה [ועל שמו ולכבודו קרא את ספרו 'ברכת שמואל']. ר' שמואל דוד זכה להאריך ימים ולראות את בנו עומד בראשות הישיבה ומעמיד גדודי תלמידים.

לעת זקנתו נעשה ר' שמואל סיעודי, והגרב"ב שימש אותו בעצמו. תלמידיו הפצירו בו שהם יעשו ביניהם תורנות לשמש את האב והוא יוכל למסור השיעורים, אך הגרב"ב סירב באומרו שהוא עצמו יוכל לשמשו באופן יותר ראוי וכו'. אך מיום ליום גברו הפצרותיהם, שיש כאן ביטול השיעורים וכו', והוא ניאות בדלית ברירה שהתלמידים יערכו תורנות לשמש את האב בזמן השיעורים. והנה, לא עבר זמן גדול ור' שמואל דוד נפטר בזמן תורנות התלמידים. הגרב"ב נתמלא צער נורא, הוא האשים את עצמו שלא היה ליד אביו בשעת פטירתו, ומי יודע אולי היה יכול להצילו וכו'. כולם הגיעו לנחמו, ודיברו על ליבו, שהכל מן השמיים, והוא עשה כדין שהרי ביטול תורה דרבים, ובוודאי בלאו הכי לא היה יכול לסייע מאומה, וכו' וכו', וימאן להתנחם. מיום ליום שקע בעצב גדול עד שהפסיק למסור שיעורים בישיבה והסתגר בביתו.

יום אחד נסע החפץ חיים ברכבת לראדין ובדרכו היה צריך להחליף רכבת בתחנת הרכבת שבקמניץ, בהמתינו שם בתחנה פגש בחור אחד מתלמידי קמניץ ושאל אותו לשלום הגרב"ב, הלה סיפר לו שהוא הפסיק למסור שיעורים מחמת צערו על פטירת אביו בשעה שלא היה עמו וכו'. החפץ חיים שמע זאת, נסע אל ביתו של הגרב"ב, הסתגר עמו בחדר כעשר דקות, ולאחר שיצא – נעשה הגרב"ב לאיש אחר, וחזר למסור שיעורים בישיבה.

הכל השתוממו לדעת מה אמר לו הח"ח בעשר דקות הללו שהשפיע עליו כל כך.

לימים סיפר נינו לידידי הרב יהונתן אבלס – שהחפץ חיים

יוסף יש בשוק, ורק בזכות יום קבלת התורה התרוממתי להיות "רב יוסף". הגמרא שם ממשיכה שרב ששת היה חוזר על תלמודו כל שלשים יום והיה נשען על הדלת ואומר, תשמחי נפשי בשבילך למדתי ובשבילך שנית, ושואלת הגמרא איך הוא אומר שלמד בשביל עצמו הרי בלא לימוד התורה אין קיום לעולם, ומתרצת הגמרא שהאדם לומד בשביל עצמו, ומה שהוא לומד בשביל עצמו זה מה שמקיים את העולם. מבואר כאן שאמנם התורה מקיימת את כל העולמות, אבל הצורה שצריך ללמוד אותה היא באופן שזה ה"ביזנס" שלך.

התורה היא מסחר היהלומים שלך, ומה שאתה באמצע מצווה זה לא סיבה להפסיד יהלומים...

חיזוק | בלבבי משכן אבנה!

הגמרא מביאה שהאזהרה לבא למקדש בטומאה היא מהפסוק "ואיש אשר יטמא ולא יתחטא את משכן ה' טימא". ולכאורה התורה "השמיטה" פרט חשוב: שהוא נכנס למשכן ה'. הרי לא כמו מי שיטמא ולא יתחטא מטמא את משכן ה'... רק אם הוא נכנס כך למשכן. [ואולי רואים מכאן שמסתמא יהודי נכנס כל יום למשכן... כפי שביקש דוד המלך "לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו", לבקר = מדי בוקר].

הספורנו עמד על דקדוק זה: "מה שגזר אומר שהנוגע במת מטמא את משכן השם, והבא אל האוהל מטמא את מקדש השם" כלומר, הרי לא התפרש שהוא נכנס וטימא, ואיך גזר הכתוב שהוא בהכרח מטמא את המשכן.

משיב הספורנו תשובה יסודית, שהתורה נכתבה באופן כזה שהיא גם תדרש בדרך הרמז על פנימיות הדבר. לפי פנימיות הפרשה מי שמתקרב למת - הכוונה היא שהוא קרב אל הנפסדות, אל העבירות, אל השטויות - אין ספק שהוא מטמא את ה"משכן", הלא הוא הלב טהור שהוא משכנו של מקדש השם. וכן הבא אל אוהל המת - זה אוהל האנשים הרשעים והחוטאים שמשולים למתים, בלי ספק הוא מטמא את מקדש השם שבלבבו אשר בו יהיה העם והאיש קדוש לאלוקיו. עד כאן דברי הספורנו.

דברים אלו מזכירים את דבריו המפורסמים של הנפש החיים בשער ראשון "...על זאת יחד לב האדם מעם הקודש שהוא כולל בתבניתו את כל הכוחות והעולמות כולם, והלב של האדם אמצע הגוף הוא נגד בית קודשי הקדושים, אמצע היישוב, אבן השתייה. וכאשר אדם מכניס מחשבה בלבבו, מחשבה אשר לא טהורה, הרי הוא מכניס זונה סמל הקינאה בבית קודש הקדושים העליון נורא, בעולמות העליונות הקדושים, ומגביר כוחות הטומאה הרבה יותר ויותר ממה שנגרם על ידי טיטוס בהציעו זונה בבית קודש הקדשים. וכן כל חטא ועוון אשר כל איש ישראל מכניס בליבו אש זרה

תורה" היא המצווה היחידה שאיננה פוטרת ממצוות אחרות [אם אי אפשר לעשותם על ידי אחרים] ואדם שעוסק בתלמוד תורה חייב להפסיק לכל מצווה שאי אפשר על ידי אחר, כך גם להפך, כל מצווה אחרת כשהוא עסוק בה היא לא פוטרת אותו מתלמוד תורה [אם הוא יכול ללמוד תוך כדי עשיית המצווה].

והטעם בזה כי ההיתר של עוסק במצווה פטור מהמצווה נלמד מהדרשה של "בלכתך בדרך" בלכת דידך, כשאתה בעסקים שלך אתה חייב במצוות ולא כשאתה בעסקים של הקדוש ברוך הוא. אבל התורה היא "לכת דידך", היא העסק שלנו, לכן היא לא פוטרת ממצוות אחרות וגם היא לא נפטרת מצוות אחרות, כי בגלל שאני עוסק במצווה זה לא סיבה שאני לא אמשיך את העסקים שלי.

וורט | מדוע דרש יונתן "בשבתך בביתך" לרבות חתן בחתונתו

זקני החבר רבי דוד בונם סומפולינסקי זצ"ל היה מראה שבתרגום יונתן דורש "בשבתך בביתך" - בזמן ישיבתך בחתונה שלך. במבט ראשון זה ההיפך מדברי חז"ל בגמרא, שהם ממעטים מפסוק זה "פרט לחתן" [שהוא פטור מקריאת שמע] ואילו תרגום יונתן ריבה מהפסוק הזה את החתן, שאפילו כאשר אתה מיישב את ביתך ואתה בונה את ביתך אתה חייב.

אמנם לפי דברינו נראה לפרש שהתרגום יונתן למד שהפסוק מדבר על לימוד התורה ולא על קריאת שמע, ובלמוד תורה גם החתן חייב.

ב"פירוש יונתן" כתב שם כתוב שבמליצה אפשר לומר שזה המקור לדרשת החתן בחתונה...

ב"תרומת הדשן" מתאר חתונה שישבו שם זקני הדור וקם אחד באמצע החתונה ועמד להתפלל מנחה כי עמד לעבור הזמן, וכולם תמהו עליו הרי הם עסוקים במצווה. ואני שואל אתכם: מה עשו שם אותם זקני הדור? האם הם לא דיברו שם בדברי תורה? עד שהם תמהים עליו - למה הם לא תמהו על עצמם שדיברו דברי תורה? כי לימוד התורה זה כל הזמן, זה העסק של הבן אדם והחיים שלנו, וכי בגלל שהוא עוסק במצווה הוא לא יחיה?....

חיזוק | לימוד התורה מתוך הרגשה של רוח אישי

הגמרא בפסחים בסוגיא של יום קבלת התורה מביאה שרב יוסף אמר תעשו לי עגלא תילתא כי בלא יום מתן תורה כמה

לנו שכל אדם שמתקרב לחוטאים ולחטאים הרי הוא מטמא
בהכרח את משכן השם שבליבו!

בכעס או בתאוות רעות זה ממש כעניין הכתוב בית קדשנו
ותפארתינו היה לשריפת אש".

לכן כתבה התורה את פרשת טמא מת בצורה כזאת, לרמז